

Motion till riksdagen 2009/10:Sf392

av **Veronica Palm m.fl. (s)**

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar om ett nytt politiskt mål för politikområdet Ekonomisk familjepolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en solidarisk välfärd med tydliga principer för omfördelning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten för båda föräldrarna att ta ut föräldrapenning samtidigt under barnets första månad.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stegvis höjt tak till 10 prisbasbelopp i tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort skyldigheten för förskole- och skolpersonal att administrera ett intyg som berättigar föräldern till tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnbidrag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om delat barnbidrag.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiskt utsatta barn.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt underhållsstöd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studerande med barn.¹
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn med behov av särskilt stöd och om vårdbidraget.

Fel! Okänt namn på

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av bostadsbidragen som ett bostadspolitiskt och familjepolitiskt instrument.
14. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:2 Föräldraförsäkring	32 217 735	+100 000
Höjt tak i tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning till 8 prisbasbelopp		+100 000
1:3 Underhållsstöd	1 968 000	+310 000
Höjt underhållsstöd med 125 kronor per månad		+310 000
Summa	69 913 019	+410 000

¹ Yrkande 11 hänvisat till UbU.

Varje barns bästa för Sveriges föräldrar och barn

Ett Sverige med framtidstro och hopp. Ett land med trygghet i vardagen där varje barn nyfiket kan möta framtiden som ett äventyr om hörnet. Ett land där föräldrar kan känna sig värdefulla i familjen och i sitt arbete. Ett land där livet går ihop.

Så ser inte Sverige ut idag. En borgerlig regering har ändrat villkoren för Sveriges föräldrar och barn. Trygghet i vardagen är inte alla förunnat. Sverige är idag ett land där klyftorna medvetet tillåts att öka. En del föräldrar har fått mer pengar i plånboken medan andra föräldrar hårdhänt har tvingats ned på knä. De som har råd kan inte längre bidra till vårt gemensamma som tidigare. Deras vilja till solidaritet har beskurits. Samtidigt har föräldrar som drabbats av sjukdom eller arbetslöshet svårare än någonsin att få ekonomin att gå ihop. Familjers liv kan se markant olika utan att någon familj kan sägas ha gjort egna medvetna val.

Familjers vardag i borgerlighetens Sverige förändras när skattepengar inte längre garanteras gå till förskolor och skolor utan tillåts rinna ut i fickorna på privata ägare – detta trots att förskolan eller skolan har uppenbara problem med kvaliteten. Föräldrar och barn står frågande och undrar hur detta kunde gå till. Allt varje förälder ville var det bästa för barnen. Det är ett otrött och ett orättvist Sverige som växer fram. Ett Sverige utan mångfald.

I vårt Sverige ska varje barn, oavsett föräldrar, kunna nå sina drömmars mål. Det är ett Sverige som byggs utifrån att vi alla tjänar på rättvisa. Inga av våra gemensamma pengar ska slumpas bort utan varje skattekrona som avsätts ska gå till kvalitet i välfärden, till vårt gemensamma. Vi vill se en familjepolitik som bidrar till generellt goda uppväxtvillkor för varje barn och att föräldrar inte ska behöva välja mellan föräldraskap och förvärvsarbete. Det är en politik som med solidarisk omfördelning bidrar till både social och ekonomisk utjämning. Det är ett välfärdsland som gör det lätt att vara solidarisk, ett land som anstränger sig för att varje förälder ska kunna få livet att gå ihop.

Vi vill fortsätta att utveckla den familjepolitiska modell som vi har i Sverige. Vi är beredda att utveckla och ompröva där vi märker att det behövs. Många barn växer upp i familjer där resurser, sociala nätverk, språksäkerhet och många valmöjligheter är obestridda. I vårt välfärdsland är det självklart att samhället har ett ansvar för att ge möjligheter också till de barn som föds till sämre villkor. FN:s barnkonvention gäller och måste avspeglas i politiken på alla områden. Det måste också vara så att vi i tider av ekonomisk kris och nedgång tar ett gemensamt ansvar för att skydda dessa vårt samhälles minsta mot krisens effekter. Så borde ske också idag. Istället driver arbetslöshet och utslagning allt fler barn över fattigdomsgränsen. Barnfattigdomen har ökat i Sverige från åtta procent 2006 till tolv procent 2009. För barn till ensamstående är ökningen än mer markant: från femton till tjugosju procent. Detta är helt oacceptabelt. Målet måste vara att inga barn ska behöva växa upp fattiga i ett välfärdssamhälle.

Fel! Okänt namn på

En modern familjepolitik för barnets bästa måste utgå från vardagen som dagens föräldrar lever i. Det handlar om orimliga krav och ojämlig ansvarsfördelning. Sverige behöver en politik och en välfärdsmodell som kan svara upp till de värderingar och attityder som dagens unga föräldrar har. För att fler ska vilja och våga bli förälder krävs en insikt om att barnfamiljer behöver vårt gemensamma engagemang och solidaritet. Av den anledningen är den generella välfärden mycket viktig för familjer med barn liksom de generella stöden såsom barnbidraget i syfte att utjämna skillnaderna mellan familjer med barn och familjer utan barn.

Många föräldrars vardag präglas av den ständiga kampen mot tiden. Man ska helst prestera på jobbet, vara vältränad, socialt framgångsrik, ständigt uppdaterad och ha fint hemma – och samtidigt vara en närvarande och trygg förälder. Inte sällan kolliderar stress och övertid på jobbet, eller bara arbetstiderna i sig, med dagishämtning, läxläsning, matlagning, föräldramöten eller fotbollsträning. Det behöver bli lättare för den moderna familjen att få livet att gå ihop och tiden att räcka till.

Barnfamiljer är därutöver väldigt olika, nu mer än någonsin. Mer än vart femte barn växer upp i en annan familjekonstellation än den med sina biologiska föräldrar. Sverige är fullt av bonusbarn, varannanveckaspappor, regnbågsfamiljer, ensamstående föräldrar och barn med syskon i andra familjer. Det kräver att en del regler ses över och moderniseras. Barns livsvillkor präglas av samma orättvisor, klassklyftor och brist på jämställdhet som finns i samhället i stort. För barnens skull behövs en familjepolitik som stöder barnfamiljer generellt men också en familjepolitik med kompensatoriska inslag som tar hänsyn till familjer med särskilt utsatt situation.

Regeringens budgetproposition och förda politik är ett tydligt avsteg från en familjepolitisk modell som sätter föräldrar och barn främst. Barnfamiljer har fått känna av tuffare villkor, inte bara genom besparingar i de familjepolitiska stöden utan också genom en borgerlig ovilja att lyssna till behov om en tillgänglig barnomsorg av god kvalitet. I stället har en familjepolitik med dåtiden som förebild klubbats igenom. Tydligast märks detta genom införandet av ett kommunalt vårdnadsbidrag enligt gamla hemmafruideal. Vårdnadsbidraget i kombination med barnomsorgspeng innebär ett stort systemskifte. Med borgerliga förslaget om barnomsorgspeng får Sverige en familjepolitik som inte längre har barnen i fokus utan snarare uppmuntrar föräldrar att köpa sig fria från ansvar. Krav på kvalitet eller utbildad personal saknas. Istället för att lyfta fram barnansvaret som värdefullt och mångsidigt reduceras det till barnpassning. Ett system med vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng riskerar också helt att förändra villkoren för förskolan. Det är en ansvarslös och omodern politik.

Även om barnfamiljer är olika vill de allra flesta försörja sig genom att båda föräldrarna har inkomster från arbete. Grunden för den svenska välfärdsmodellen har under en lång tid varit arbetslinjen. Med den som grund ska systemen underlätta för den enskilda individen att klara sin egen försörjning. Arbete handlar om både skyldigheter och rättigheter. I ett samhälle med höga välfärdsambitioner är arbete en förutsättning. Då krävs att så många som möjligt förvärvsarbetar. Vi socialdemokrater tänker inte överge arbetslinjen

som en grundläggande princip. Den är nödvändig för att klara välfärden och för mäns och kvinnors lika möjligheter till ekonomisk självständighet.

Vi behöver göra pappa med barn och mamma med jobb. Barns rätt till båda sina föräldrar förutsätter ett jämställt arbetsliv och ett jämställt familjeliv.

Politikområdet Ekonomisk familjepolitik

Vi vill föreslå riksdagen att målet för politikområdet ekonomisk familjepolitik ska fastställas till att de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska inom ramen för den generella välfärden. Målet har god överensstämmelse med de principer utifrån vilka politikområdet är uppbyggt. För ett välfärdsland med ambitioner kan knappast signalen att barn ska vara en ekonomisk börda vara rimlig. En solidarisk omfördelning mellan dem som har och inte har barn är en viktig del i vår generella välfärd. På motsvarande sätt är en solidarisk utjämning av risker och kostnader mellan generationer, mellan arbetande och arbetslösa, mellan sjuka och friska, viktiga inslag i vår trygghetsmodell.

Sedan 2008 gäller målet att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Regeringen har också beskrivit att det nya målet betonar förutsättningarna snarare än utfallet och en viss acceptans för att utfallet inte alltid blir detsamma för alla familjer. Vi motsätter oss en utveckling där klyftor medvetet tillåts öka mellan familjer med barn och övriga grupper i samhället. Vi motsätter oss också en cynisk politik med en målsättning som inte tar ansvar för vad som faktiskt händer för familjer med barn i det verkliga livet utan i stället betonar vad som skulle kunna ha hänt.

Vi kan också återigen konstatera att det kanske mest iögonfallande med årets budgetproposition gällande ekonomisk trygghet för familjer och barn är avsaknaden av initiativ – detta trots att regeringen skriver många vackra ord, exempelvis att regeringen är särskilt angelägen om situationen för barn till ensamstående föräldrar. Man konstaterar också att sämst ekonomiskt ställt har hushåll med en ensamstående förälder med två eller flera barn, men sedan gör regeringen ingenting. Regeringen skriver också att familjepolitiken bör utformas så att den ger stöd till barn i ekonomiskt svaga hushåll och till sjuka och funktionshindrade barn. Men förutom att konstatera detta gör regeringen ingenting. Man återställer inte ens sin egen beslutade försämring i stödet till sjuka barn.

Avskaffa vårdnadsbidraget

Inget annat land i världen lägger mer pengar på att föräldrar ska kunna vara hemma med sina barn. Den svenska föräldraförsäkringen är världsunik. Därför ska föräldraförsäkringen värnas eftersom den ger verklig tid med de små barnen. Föräldraförsäkringens utformning med ersättning enligt inkomstbort-

Fel! Okänt namn på

fallsprincipen gör det möjligt att lämna arbetet för en tid för att vara hemma med de små barnen. Föräldraförsäkringen stöder föräldraskap och förvärvsarbete för både kvinnor och män.

Vårdnadsbidraget är ett systemskifte med ett tydligt avsteg från tvåförsörjarmodellen. Vårdnadsbidraget understöder en familjepolitik där kvinnor tar hand om barnen och männen om jobbet.

Ingen som i dag jobbar och behöver hela sin lön har råd att ersätta lönen med ett vårdnadsbidrag på 3 000 kr. Därför är vårdnadsbidraget en kvinnofälla. Det är i huvudsak kvinnor som kommer att vara hemma med barnen till så låg ersättning att de inte kan försörja sig. De blir helt beroende av sina mäns goda vilja. Det kommer alla kvinnor att få känna av på arbetsmarknaden, i fler osäkra anställningar, i sämre löner och i sämre karriärmöjligheter. Därför ska vårdnadsbidraget avskaffas.

Det är få män som klarar av att vara produktiva för två. Därför är också män förlorare på ökad ojämställdhet. De kommer att få känna av en ökad press att jobba ännu mer och prestera ännu bättre för att duga som familjeförsörjare. De kommer att få betala i mindre tid med sina barn. Därför ska vårdnadsbidraget avskaffas.

Det är barnen som är förlorare när borgerlig familjepolitik nu ger bidrag till dem som inte använder offentlig samhällsservice såsom förskolan. De är barnens egen rätt till förskola och möjlighet att utvecklas och växa tillsammans med andra barn som åsidosätts. Det är barnens trygghet i att ha fler vuxna omkring sig som ifrågasätts. Det är alla de barn och föräldrar som behöver förskolan som får betala. Kärnfrågan handlar om vad våra skattepengar ska användas till. Varje krona som av kommunerna satsas på ett vårdnadsbidrag för de få som drömmer om en offentligt finansierad hemmafrutillvaro eller för dem som väljer bort förskolan är en krona mindre till något annat. Det är en krona mindre till personal, personalutbildning, rutschkanor och lokaler i den gemensamt finansierade förskolan. Detta är inte att sätta barns bästa i centrum, och det svarar inte heller mot barnfamiljers önskan att få till en bättre vardag med sina barn i kombination med sitt arbete. Därför ska vårdnadsbidraget avskaffas.

Vi tänker inte överge arbetslinjen som en grundläggande princip. Den är nödvändig för att klara välfärden och för mäns och kvinnors lika möjligheter till ekonomisk självständighet. Den är nödvändig för barns trygghet. Tvärtom ser vi i dag behov av en ny och förstärkt arbetslinje som bör ligga till grund för kommande familjepolitiska reformer. Vårdnadsbidraget verkar i helt motsatt riktning.

Vi föreslår riksdagen att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget.

Investera i mer jämställdhet

Vi är beredda att utveckla fler förslag baserade på Föräldraförsäkringsutredningen för att knyta en större del av föräldraförsäkringen till respektive förälder. Det är fortfarande mammor som bär huvuddelen av arbetet med hem och barn och som tar huvudansvaret när barnen är sjuka eller i relationerna till

Fel! Okänt namn på

förskola och skola. Det är mammor som går ned i arbetstid när barnen är små, och det är fortfarande bara 21 % av föräldraförsäkringen som tas ut av papporna. Allt detta slår direkt på alla kvinnors möjligheter i arbetslivet och på mäns roll i familjen. Mammorna har svagare löneutveckling som följer med längt efter det att barnen är små. Ohälsotalen är högre. De många deltiderna ger henne lägre lön, sämre pension och en svagare ställning i arbetslivet. Huvudansvaret för arbetet med barnen gör att många arbetsgivare betraktar alla kvinnor som osäker arbetskraft. Pappor ses inte som förstahandsförälder. Han förminskas i sin roll som pappa och i sin vikt för barnen. Alltfler pappor vill vara närvarande pappor i sina barns vardag, men de möts inte sällan av medvetna och omedvetna hinder från sin omgivning, t.ex. arbetsgivare som tycker att pappaledighet är max två månader, arbetskamrater som är oförstående, mammor som anser att föräldraledigheten är hennes tid och BVC-personal som glömmer pappan i samtalet. Menar vi allvar med att barn har rätt till båda sina föräldrar är målet tydligt. Vi socialdemokrater vill ha ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen.

Föräldrautbildning med jämställdhetsprofil

För att ytterligare stödja föräldrar i de möjligheter som finns i att dela ansvaret för de små barnen under föräldraledigheten vill vi utveckla föräldrautbildningen så att den har en tydlig jämställdhetsprofil över hela landet. Pappors betydelse och roll för barnet ska tydliggöras på samma sätt som mammors. Goda förebilder kan med fördel användas. Låt blivande pappor tala med pappor som delat föräldraledigheten såsom blivande mammor alltid talat med andra mammor. Ökad kunskap gör något som känns främmande mer tillgängligt och nära.

Det är i det individuella mötet mellan föräldrar och personal på BVC, mödravården, Försäkringskassan och socialtjänsten som information och kunskap om attityder till jämställdhet och genus har betydelse. Därför behöver också kunskaperna öka om jämställdhet och genus hos de personalgrupper som möter föräldrar. Ett ledord bör vara ökad jämställdhet och att bryta traditionella könsroller. Dessutom ser familjer olika ut i dag. Det kan vara två kvinnor som väntar barn tillsammans; förälder två är inte alltid en pappa. Vi vill också analysera hur möjligheterna kan bli fler för båda föräldrarna att följa med till barnavårdcentralens besök och kontroller.

En gemensam månad

Vi vill inom ramen för föräldraförsäkringen ge möjlighet för papporna att vara hemma 20 dagar i samband med barnets födelse. Studier som Statens folkhälsoinstitut har gjort visar att det finns ett tydligt samband mellan pappans engagemang och barnets utveckling och sociala anpassning. En viktig förutsättning för föräldrarnas engagemang är också att känna sig som fullständigt ansvariga för sina barns omvårdnad. Det är under en sammanhängande samvaro med barnet som föräldrarnas omsorgsrationalitet utvecklas.

Vi ser flera fördelar med att öka pappornas möjlighet att delta i omvårdnaden av barnet redan från start. Dels stärks banden mellan barn och far, dels

Fel! Okänt namn på

innebär pappans tidiga delaktighet en betydande avlastning för mamman den första tiden efter förlossningen. Genom att införa möjligheten för båda föräldrarna att ta ut föräldrapenning samtidigt under barnets första månad underlättas den första tiden hemma. Det är en välkommen reform som är viktig för barnen och sätter fokus på pappors roll i familjen.

Ett föräldravänligt arbetsliv

Den som mår bra som förälder och får livet att gå ihop blir också en effektiv medarbetare. Det hänger ihop. Men långt ifrån alla får i dag vardagen att gå ihop. Trots en förstärkt föräldraledighetslag vittnar föräldrar om kränkning och diskriminering i arbetslivet. Alltför många känner stress och press och slits ut på sina arbetsplatser. Det är inte heller ovanligt att familjer glider isär just för att kraven blir övermäktiga. I kampen om att få ihop kraven i arbetslivet med rollen som förälder, sambo eller make/maka drivs alltför till ohälsa. Kvinnors ohälsa är här särskilt utmärkande.

Vi vill ha ett mer tillåtande och flexibelt arbetsliv som bygger på flexibla arbetstider ur ett arbetstagar- och föräldraperspektiv. Det är en absolut förutsättning för att öka pappors uttag av föräldrapenningdagar. Därför tror vi på att utveckla arbetet med jämställdhetsplaner på arbetsplatserna och ett förstärkt arbetsmiljöarbete som bland annat tar utgångspunkt i småbarnsföräldrars vardag. Vi är också övertygade om att mer inflytande över arbetstiden är ett viktigt steg på vägen.

En absolut förutsättning för att kunna kombinera föräldraskap och förvärvsarbete är en väl utbyggd förskola. Vi socialdemokrater är aldrig nöjda med att bara ha barnpassning. Vi vill ha en förskola med hög kvalitet som är till för barnen. Barnfamiljer har olika villkor. Familjepolitikens uppgift är att stödja föräldrar och familjer i olika sammanhang och constellationer. I ett förändrat arbetsliv måste också barnomsorgen möta de behov som föräldrar har för att få ihop vardagen med barn och jobb. Vi vill öka tillgången på barnomsorg på kvällar, helger och nätter. För att stimulera kommunerna till mer flexibla barnomsorgslösningar vill vi avsätta 100 miljoner kronor.

Vardag-med-barn-tid

Efter föräldraledigheten börjar den riktiga vardagen för småbarnsfamiljen. Många föräldrar tycker att det är skönt att komma tillbaka i arbete men känner samtidigt stress över att inte få vara med sitt barn. Vi ser behov av att föräldrar får mer vardagstid med barnen. Många föräldrar efterfrågar också fler korta perioder av sammanhängande tid med barnen utan att för den skull permanent gå ned i arbetstid, vara helt föräldralediga på nytt eller vara helt borta från arbetsmarknaden. Vi vill därför göra föräldraförsäkringen mer flexibel (inom ramen för dagens försäkring) så att man kan använda den för att få mer vardagstid med barnen – ända upp till 16 års ålder.

Bättre stöd till gravida och nyblivna föräldrar

Möjligheten för gravida att gå hem vid fysiskt ansträngande arbeten, eller när ens arbetsförmåga är nedsatt, är viktig och bidrar till att många kvinnor klarar sig oskadda genom graviditeten samt minskar risken för att barnet lider skada. Dessvärre har tillämpningen av reglerna långt ifrån alltid uppfyllt kraven om en rättssäker likabehandling. Bristen har framför allt berott på att Försäkringskassans bedömningar skiljer sig mellan olika orter och regioner. Vi förutsätter därför att regeringen följer upp detta samt att Försäkringskassans pågående arbete för att öka likabehandlingen och rättssäkerheten i socialförsäkringarna även fäster uppmärksamhet vid detta problem.

Ändå tror vi att det inte räcker. Vi vill få bort synen på graviditet som ett sjukdomstillstånd snarare än något naturligt. Statistiken säger oss att besvär under graviditeten är vanligt. Här har arbetslivet ett viktigt ansvar att kunna erbjuda sjysta arbetsvillkor och god arbetsmiljö. I dag kan den som är gravid begära att bli omplacerad eller få havandeskapspenning 60 dagar före planerad förlossning. Arbetsgivarens ansvar att kunna erbjuda flexibla lösningar borde infalla även tidigare under graviditeten. Det torde också ligga i arbetsgivarens intresse att behålla den gravida i arbete.

Föräldraförsäkringsutredningen har föreslagit att en graviditetsmånad införs och att havandeskapspenningen samtidigt avskaffas. Syftet, menar utredningen, är att möta gravidas behov av vila under slutet av graviditeten, men också att komma till rätta med de regionala skillnader som funnits i de olika slagen av ersättning. I dag finns möjlighet att ta ut föräldraförsäkring innan barnet har fötts för gravida som känner att de behöver vila. Samtidigt känner då många att man minskar på tiden som kan tillbringas med barnet efter födseln. Det finns anledning att ytterligare noga analysera för- och nackdelarna med en graviditetsmånad. Det ska ställas mot både de andra önskvärda reformer som finns på området och huruvida Försäkringskassans tillämpning framöver minskar behovet av en sådan reform.

Trygg ersättning vid föräldraledighet och vid barns sjukdom

Förra mandatperioden höjde den socialdemokratiska regeringen taket i föräldraförsäkringen från 7,5 till 10 prisbasbelopp så att de allra flesta får ut 80 procent i ersättning när de är föräldralediga. Samtidigt höjdes taket i den tillfälliga föräldrapenningen samt i sjukförsäkringen. I och med detta stärktes också legitimiteten för socialförsäkringssystemet.

Ur ett barnperspektiv var höjningen av ersättningstaket mycket positiv. Både män och kvinnor har tagit ut fler dagar. I tider då fler och fler av föräldrapenningdagarna inte används innan barnen fyller åtta år, är det nu fler barn som får ha en förälder hemma en något längre tid än vad som annars skulle ha varit fallet.

Den borgerliga regeringen har valt att försämra den tillfälliga föräldrapenningen som gäller när föräldrar är hemma för att ta hand om sina sjuka barn.

Fel! Okänt namn på

Det innebär att det är rationellt för den som tjänar mest, oftast pappan, att fortsätta jobba medan den som vanligtvis tjänar mindre, mamman, är hemma och vårdar barn. Så cementeras gamla könsroller och så försvårar regeringen för de föräldrar som vill men inte har råd att dela ansvaret för barnen. Vi socialdemokrater vill höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen så att den ligger på samma nivå som i föräldrapenningdagarna. Den ekonomiska krisen och regeringens ansvarslösa skattesänkningar har dock eroderat statens finanser. Därför vill vi genomföra höjningen stegvis, i takt med att det statsfinansiella läget så tillåter. I vår budgetmotion föreslår vi att taket i den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen höjs till 8 prisbasbelopp 2010, 8,5 prisbasbelopp 2011 och 9 prisbasbelopp 2012.

Det måste finnas en särskild föräldrapenning för ensamstående föräldrar som blir sjuka och inte kan ta hand om sitt barn. De behöver kunna ta hjälp av någon utanför familjen som kan vårda barnet. Därutöver behöver föräldraförsäkringen ses över för att möta den nya verklighet som ett flertal nya familjekonstellationer innebär. När det finns fler än två föräldrar bör man kunna få överlåta dagar med föräldrapenning. Alla barn, oavsett hur familjen ser ut, vinner på att föräldrar och andra närstående har möjlighet till tid med dem.

Vi vänder oss starkt emot den borgerliga regeringens försämringar för barnfamiljerna. Inte bara när det gäller försämringarna i den tillfälliga föräldrapenningen utan också i det orimliga att beskatta föräldrar som vill vara hemma med sina små barn hårdare. Föräldrars tid med de små barnen är oerhört viktig vilket för oss manifesteras i en generös och flexibel föräldraförsäkring och i vårt avståndstagande till en borgerlig ordning med en högre beskattning av föräldralediga.

Vi ser också det orimliga i den borgerliga regeringens nyordning att tvinga personal på förskolor och skolor att kontrollera och administrera föräldrars rätt till ersättning vid vård av sjukt barn. Det är ett ytterligare ansvar som överflyttas till kommunerna och som tar resurser från det som pedagogerna faktiskt ska ägna sig åt – omsorgen om barnen, lärande och pedagogik. Fusk och missbruk i våra välfärdssystem får inte accepteras och måste stävjas på olika sätt. Vi menar dock att det finns mer träffsäkra sätt att kontrollera rätten till ersättning vid vård av sjukt barn och föreslår därför att åläggandet att administrera och kontrollera tillfällig föräldrapenning tas bort från förskole- och skolpersonal.

Vi har länge drivit frågan om en väl fungerande trygghet för företagare. Bland annat vill vi underlätta övergången från anställning till företagande genom att nyblivna entreprenörer ska få ta med sig mer trygghet från den föregående anställningen. Vi välkomnar det trygghetspaket som regeringen har lagt fram, även om vi kan ha synpunkter på delar av förslaget.

Ett rättvist och effektivt barnbidrag

Förträffligheten med barnbidraget är att det går till alla barn. Därigenom bidrar det till en positiv fördelning utan att skapa negativa margineffekter

eftersom barnbidraget inte påverkas av föräldrarnas inkomster från arbete, eller deras utgifter. Ett viktigt syfte med barnbidraget är ekonomisk utjämning och ökad ekonomisk trygghet för barnfamiljer under den period när försörjningsbördan är som allra störst. Det är just detta den generella välfärdsmodellen bygger på, och barnbidraget har ett starkt fäste i den. Vi menar att det är viktigt att fortsätta att hävda barnbidragets värde.

Ett mer jämställt ansvar för barnen är ett viktigt mål för en modern familjepolitik. Det är något som också bör avspeglas i de signaler som staten skickar via utbetalningen av barnbidrag varje månad. Därför vill vi att barnbidraget delas mellan föräldrarna. Lika modernt som det var att betala ut barnbidraget enbart till mamman då, lika omodernt är det i dag. Nu leder det till att samhällets stöd till barnfamiljerna upprätthåller och underblåser den ojämlika uppfattningen att det är mamman som ska stå för inköpen till barnet. Under de 60 år som gått sedan barnbidraget infördes har det hänt mycket i samhället som fått konsekvenser för familjestrukturen. I dag delar alltfler mammor och pappor på ansvaret för barnen. Det är bra, och det är något vi vill uppmuntra.

Viktigare ändå är att barnbidraget faktiskt är till för barnen. Därför ska också barnbidraget följa med barnen. Förslaget ligger också helt i linje med synen att alla lagar och regler ska vara könsneutrala och inte diskriminera någon på grund av kön.

Barn i ekonomiskt utsatta familjer

Fortfarande är skillnaderna mellan barn stora i Sverige och de ökar med den borgerligt förda politiken. Vissa barn föds till knappa förhållanden där ensamstående föräldrar får vrida och vända på varenda krona för att få livet att gå ihop. Andra föds i familjer där resurser, kontakter, språksäkerhet och rika valmöjligheter är en självklarhet. Vissa barn kommer alltid att ha ett försprång. Därför är det så viktigt med en solidarisk omfördelning som stöder de barn som föds till sämre villkor.

Vi socialdemokrater satsade under förra mandatperioden 1 miljard kronor för höjt underhållsstöd, barntillägg för studerande samt förbättring av den delen av bostadsbidraget som utgör särskilt stöd till barnfamiljer. Dessutom höjdes barnbidraget och flerbarnstillägget 2006 med 100 kronor, samtidigt som flerbarnstillägget infördes redan från andra barnet. Varje barn har rätt till trygghet.

Vi menar att det är viktigt att också fortsätta värna om underhållsstödets storlek. För att förbättra för de familjer och ensamstående med barn som har det särskilt tufft vill vi höja underhållsstödet med 125 kronor per månad och barn. Vi anser också att det därutöver finns skäl att framöver analysera möjligheterna till en översyn och reformering av underhållsstödet.

Vi förordar en generell välfärdsmodell med tydliga omfördelningsprinciper. Mot den står den borgerliga selektiva, behovsprövade politiken som i kombination med grundtrygghetsmodeller ökar klyftorna och skapar fattig-

Fel! Okänt namn på

domsfällor. Regeringen rör sig bestämt i den riktningen med förändrade mål, sänkta ersättningsnivåer och vårdnadsbidrag.

Studerande med barn

Tack vare en medveten satsning under de föregående mandatperioderna har fler personer fått möjlighet att läsa på högskola. Vi vill att minst 50 procent av en ungdomskull ska få möjlighet att läsa på högskola, något som är viktigt både ur ett jämlikhetsperspektiv och för att Sverige ska kunna konkurrera på den globala marknaden med kunskap och utveckling.

De studenter som inte har någon rätt till ersättning baserad på en sjukpenninggrundande inkomst får ersättning enligt grundnivån. Trots att grundbeloppet i föräldraförsäkringen har höjts under den förra mandatperioden är det fortfarande mycket lågt. Detta gör att två uttalat viktiga politiska målsättningar hamnar i konflikt; att fler ska studera samt att barnafödandet ska öka. Och för de studenter som ändå skaffar barn under sin studietid är det svårt att få ekonomin att gå ihop.

Vi föreslår därför i vårt budgetalternativ att tilläggsbidraget till studenter med barn höjs med 50 procent. Det innebär en höjning på 246 kronor per månad för studenter med ett barn och 400 kronor per månad för studenter med två barn.

Barn med behov av särskilt stöd

Vårdbidrag är den ersättning för föräldrarnas merarbete för särskild tillsyn och vård eller för de merkostnader som ett barns sjukdom eller funktionsnedsättning ger upphov till. Man kan få helt, tre fjärdedels, halvt eller en fjärdedels vårdbidrag. För barn med särskilda behov finns stödfunktioner – såväl offentliga som ideella. Det finns naturligtvis goda exempel på skolor som anpassar verksamheten efter barnens förutsättningar, arbetsgivare som har förståelse för föräldrarnas situation och myndighetsföreträdare som ger ett bra bemötande vid diskussioner om vårdbidrag, merkostnadsersättningar eller tillfällig föräldrapenning. Men det finns också mindre bra exempel – där föräldrar får kämpa för sina rättigheter, där barnen inte får det stöd de har rätt till och där bemötandet från exempelvis Försäkringskassan lämnar mycket kvar att önska. När det gäller sjukförsäkringens tillämpning kan många föräldrar vittna om hur bedömningarna skiftat beroende på var man bor, vilken handläggare som hanterar ärendet och hur väl man klarat av att argumentera för sin situation. Detta kan visa sig i tillämpningen av vårdbidraget – dels på grund av skiftande bedömningar inom Försäkringskassan, dels på att försäkringen behöver moderniseras, utvecklas och förbättras.

Vi anser att det är angeläget att en översyn vidtas för att värna vårdbidraget i syfte att förbättra och utveckla stödet för föräldrar med svårt sjuka barn.

Likvärdiga principer vad gäller delat barnbidrag bör också gälla för vårdbidraget.

Bostadsbidrag

Bostadsbidragen är utformade för att täcka barnfamiljers behov av en bra bostad och ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att möta sina bostadskostnader. Vi socialdemokrater ser inte bara bostadsbidragen som ett viktigt familjepolitiskt instrument utan också som en viktig del i en god social bostadspolitik. En social bostadspolitik förbättrar förutsättningarna för barn att få goda uppväxtvillkor. Bostadsbidragen är en av de mest träffsäkra stödformerna till hushåll med låga inkomster och förbättrar därmed förutsättningarna för barn i ekonomiskt utsatta familjer att växa upp under goda boendeförhållanden.

Vi vill se en översyn av bostadsbidragen. Riksdagen beslutade under 2005 om ändrade regler för bostadsbidrag (prop. 2004/05:112). Lagen trädde i kraft den 1 november 2005 och tillämpas på bostadsbidrag från och med den 1 januari 2006. Förändringarna innebar bland annat att den del av bostadsbidraget som lämnas som särskilt bidrag till barnfamiljerna höjdes. Vidare infördes ett umgängesbidrag till föräldrar som på grund av vårdnad eller umgänge har sina barn tidvis boende hos sig. Det genomfördes också förändringar i beräkning av den bostadskostnadsbaserade delen av bostadsbidraget. Reglerna innebär att man vid beräkning av bostadsbidraget bortser från bostadskostnader som löper på bostadsytor över en viss gräns som varierar beroende på hushållets storlek. Dessa regler om bidragsgrundande bostadsyta kan bland annat få till följd att ett byte till en större lägenhet med samma eller lägre hyra kan leda till att bidraget minskar eller uteblir.

Mot bakgrund av de senaste årens förändringar är det angeläget att en översyn av bostadsbidragen genomförs med utgångspunkt i såväl bostadsbidragens familjepolitiska betydelse som deras roll som bostadspolitiskt instrument.

Avslutning

Den borgerliga regeringen ökar medvetet klyftor och vänder föräldrar och barn ryggen. Vackra ord blir till ingenting. Vi investerar i stället i förslag som bejakar att föräldrar och familjer ser olika ut. Det handlar om en utvecklad förskola med kvalitet och om ett uthålligt arbetsliv där småbarnsföräldrar kan förena arbetsliv och familj. Vi investerar i ett reellt och ökat stöd i vardagen för alla småbarnsföräldrar – inte bara för några. Vi tar vår utgångspunkt i barnens bästa och deras behov av sina föräldrar. Vi investerar tydligt i barns trygghet. Barn ska inte behöva betala för krisen. För oss hör ord och handling ihop. Det är vårt välfärdsland.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 6 oktober 2009

Veronica Palm (s)

Ronny Olander (s)

Kurt Kvarnström (s)

Matilda Ernkrans (s)

Björn Lind (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Göte Wahlström (s)

Jasenko Omanovic (s)